

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-12-23
Besvaras senast
2025-01-21

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:304 Vidarebosättning av tolkar med flera som arbetat för Sverige i Afghanistan

Under åren 2001–2014 närvarade svenska trupper i Afghanistan inom ramen för Isaf och 2014–2021 inom ramen för Resolute Support Mission. För att kunna genomföra sitt uppdrag var dessa trupper beroende av lokalanställd personal för tolkning och för andra arbetsuppgifter.

Personer som arbetat för utländska styrkor i Afghanistan har sedan dess förföljts av talibanerna. Sverige har därför i två omgångar vidarebosatt medarbetare till de svenska styrkorna och gett dem möjlighet att få skydd i Sverige, först 2014 och sedan 2021 efter talibanernas maktövertagande.

Sedan dess har talibanernas förtryck i landet fortsatt att förvärras. FN:s rapportör för mänskliga rättigheter är portad, och en lång rad lagar som inskränker människors rättigheter har införts. Homosexualitet är förbjudet, kvinnor får inte längre prata eller sjunga högt och kritik mot sharialagar är olagligt.

Försvarsmakten försedde 2021 UD med en namnlista på lokalanställda. Denna lista har veteraner nyttjat för att föra en liggare, och de har därmed också kunnat pricka av alla de som i dag fått skydd i Sverige och i andra länder – länder som de i många fall också har arbetat för, utöver att ha arbetat för Sverige. Kvar finns ett femtiotal personer vars yrkesutövning Försvarsmakten har förtydligat att de kan vara behjälpliga med att styrka vid ett nytt politiskt besked i frågan. (Försvarsmaktens svar till kampanjen Tolkarna från 2024, beteckning FM2024-1466:1)

Att evakuera människor i rådande läge är komplext, men många andra länder har lyckats. Det finns heller ingenting i svensk lagstiftning som skulle vara mer begränsande än vad det är för andra länder att fortsätta agera.

Ett annat argument som lyfts i debatten är att förfarandet kompliceras då Sverige saknar ambassad i Kabul. Migrationsverket har dock bekräftat att för deras del, med nuvarande regelverk, spelar det ingen roll om det finns en ambassad eller inte i Afghanistan. De andra länder som fortsätter att agera för att pröva och ge skydd till lokalanställda som arbetat nära andra länders militärer har inte heller någon ambassad i landet som aktivt kan hantera migrationsärenden. Detta sker i stället från hemlandet eller från grannlandet.

Miljöpartiets uppfattning är att Sverige har ett särskilt ansvar för människor som nu riskerar sina liv till följd av att de arbetat nära svensk militär i Afghanistan. Vi ser även att det i förlängningen skulle kunna leda till att färre är benägna att ta anställning för Sverige jämfört med för andra länder som faktiskt tagit det här ansvaret fullt ut.

Vidarebosättning utgår från politiska beslut, och det är således regeringens vilja som till syvende och sist avgör i detta sammanhang. I vår senaste interpellationsdebatt på området uttryckte statsrådet Pål Jonson att ambitionen fortsatt är att de personer som före december 2021 anfört att de är i akut behov av skydd på grund av sitt arbete för den svenska Försvarsmakten i Afghanistan ska kunna utredas av behöriga myndigheter och att regeringen arbetar med denna fråga. Akutkvoten på 50 personer har sedan 2023 också haft inriktning på att vidarebosätta personer som bland annat tillhör den här kategorin. Ändå ser vi att många fortfarande är kvar i Afghanistan.

Försvarsministern har sagt att det inte finns något politiskt motstånd i frågan. Frågan är då om ministern identifierar motståndet som institutionellt. Frågan är komplex, men vi menar att motståndet bor i okunskap och att frågan var minst lika komplex 2014 och 2021. Även då fanns det ett institutionellt motstånd på plats, vilket dock inte stoppade de ministrar som var i regeringsställning vid den tidpunkten. Inte heller anklagades dessa ministrar för ministerstyre när de tog beslutet.

Med anledning av ovanstående vill jag ställa följande frågor till utrikesminister Maria Malmer Stenergard:

1. Är det fortfarande ministrarnas och regeringens ambition att de kvarvarande personerna ska kunna erbjudas vidarebosättning?
2. När kan vi förvänta oss att det politiska beslut som föranleder en sådan process kommer att bli färdigt?
3. Kan ministern garantera att även de lokalanställdas familjer kommer att ges rätt till vidarebosättning?
4. Vad är det som stoppar ministern och regeringen från att ta detta tredje och sista beslut om taktisk vidarebosättning av lokalanställda afghaner med koppling till den militära insatsen?

.....
Annika Hirvonen (MP)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch